

Lagt fyrir 387. fund velferðarráðs þann 2. desember 2020
VEL2020040020
RÁ/kg/hjb

Minnisblað

Viðtakandi: Velferðarráð

Sendandi: Regína Ásvaldsdóttir

Efni: *Breytingar á reglum Reykjavíkurborgar um fjárhagsaðstoð.*

Forsaga:

Lagagrundvöllur.

Í 21. gr. laga um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991, kemur fram að sveitarstjórn skuli setja reglur um framkvæmd fjárhagsaðstoðar. Núgildandi reglur um fjárhagsaðstoð tóku gildi þann 1. janúar 2011 en gerðar hafa verið nokkrar breytingar á reglunum frá þeim tíma hvað varðar grunnfjárhæðir til framfærslu, aðstoð til foreldra vegna barna, húsbúnaðarstyrk og tryggingu vegna húsaleigu. Þá hafa verið gerðar nauðsynlegar breytingar í tengslum við rafvæðingu fjárhagsaðstoðar. Ekki er um að ræða heildarendurskoðun á reglunum heldur er að þessu sinni m.a. um að ræða breytingartillögur til samræmis við tillögur sem samþykktar voru á fundi velferðarráðs þann 4. desember 2019 og fram höfðu komið í áfangaskýrslu hóps um sárafátækt. Þá eru jafnframt lagðar til breytingar á frádrætti vegna tekna þeirra sem ljúka endurhæfingu, breytingar er varða framfærslu til einstaklinga sem stunda nám á framhaldsskólastigi, breytingar á skilyrðum fyrir húsbúnaðarstyrk, breytingar er varða greiðslu sérfræðiaðstoðar og útfararstyrks og breytingar vegna tryggingar húsaleigu. Þá er auk þess um að ræða ýmsar breytingar sem áréttu og skýra þá framkvæmd sem nú er viðhöfð og að lokum breytingar er varða orðalag og uppsetningu.

Tillagan var áður lögð fram á fundi velferðarráðs þann 1. apríl 2020 og frestað. Frá þeim tíma hafa verið lagðar til frekari breytingar á reglum um fjárhagsaðstoð og verður gerð grein fyrir þeim helstu í þessu minnisblaði.

Þann 1. október 2018 tóku gildi lög nr. 37/2018 um breytingar á lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991, með síðari breytingum og höfð er hliðsjón af þeim lagabreytingum við þessar breytingar.

Greinargerð:

Tillögur að breytingum.

Á fundi velferðarráðs þann 4. desember 2019 var samþykkt að vísa tillögum sem fram komu í áfangaskýrslu stýrihóps um sárafatækt til yfirstandandi vinnu við endurskoðun reglna um fjárhagsaðstoð. Í samræmi við það er lagt til að fjárhagsaðstoð til foreldra með börn á framfæri verði aukin og að skerðing á fjárhagsaðstoð foreldris bitni ekki á börnum sem búa við sárafatækt.

Í samræmi við breytingar á lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991, eru lagðar til breytingar á reglum um fjárhagsaðstoð sem fela í sér aukna áherslu á félagslega ráðgjöf, valdeflingu, virkni og samráð við umsækjanda. Þá eru tillögur um breytt orðalag til samræmis við breytingar á þjónustu við atvinnulausa og á stuðningi vegna húsnæðis til samræmis við breytingar á lögum um húsnæðisbætur, nr. 75/2016. Einnig er lagt til að viðmiðunarfjárhæðir vegna sérfræðiaðstoðar og útfararstyrks verði hækkaðar. Loks eru lagðar til breytingar sem ætlað er að gera orðalag skýrara í reglum Reykjavíkurborgar um fjárhagsaðstoð.

Lagt er til að nýtt ákvæði verði sett í 10. gr. (var áður 11. gr.) reglnanna um grunnfjárhæðir um sérstaka aðstoð til foreldra vegna barna á þeirra framfæri, sem komi til viðbótar grunnfjárhæð, til samræmis við tillögu 2 sem samþykkt var á fundi velferðarráðs þann 4. desember 2019. Er því lagt til að ákvæði a. liðar 16. gr. verði fært að mestu leyti í 10. gr. en það sem eftir stendur í a. lið 16. gr. er heimild til að veita aðstoð vegna jólahalds og skólabyrjunar (lagt til eftir 1. apríl 2020). Skilyrði um að fullnýta þurfi frístundakort fellur út til samræmis við tillögu 3 sem samþykkt var á fundi velferðarráðs þann 4. desember 2019.

Ákvæði b- og c-liðar 16. gr. verði að mestu leyti óbreytt en lagt er til að ákvæði um þjónustutryggingu leikskóla verði fellt úr reglunum.

Lagt er til að skýrar verði kveðið á um hvenær heimilt sé að skerða grunnfjárhæð fjárhagsaðstoðar í 11. gr. (var áður 3. gr.). Nýtt ákvæði verði sett varðandi það að ávallt skuli skoða fjárhagslegar og félagslegar aðstæður barna áður en ákvörðun um lækkun fjárhagsaðstoðar verði tekin. Sú breyting er til samræmis við tillögu 4 sem samþykkt var á fundi velferðarráðs þann 4. desember 2019. Eftir sem áður sé heimilt að koma til móts við þarfir barna með sérstakri fjárhagsaðstoð á grundvelli 16. gr. og 27. gr. reglnanna. Nokkrar orðalagsbreytingar eru gerðar á greininni og því er hún endurrituð.

Þar sem umsýsla umsókna er orðin einfaldari með tilkomu rafrænna umsókna er lagt til að umsókn um fjárhagsaðstoð til framfærslu gildi í einn mánuð í stað þriggja mánaða áður og ekki verði lengur hægt að greiða fjárhagsaðstoð út vikulega (6. gr.). Gert er að kröfu að umsækjandi dvelji á Íslandi (4. gr.) þegar hann fær fjárhagsaðstoð enda skuli hann vera í virkri atvinnuleit eða endurhæfingu, sbr. ákvæði 11. gr. (var áður 3.) og 8. gr. reglnanna.

Rafrænar umsóknir um fjárhagsaðstoð eru settar í forgrunn í 8. gr. en eftir sem áður er hægt að sækja um á sérstöku eyðublaði. Breytingar verði gerðar á orðalagi greinarinnar til samræmis við lög um vinnumarkaðsaðgerðir nr. 55/2006 og lög um atvinnuleysistryggingar nr. 54/2006. Lagt er til að sett verði inn nýtt ákvæði þar sem

fram kemur að ríkisborgurum ríkja innan EES beri að framvísa staðfestingu á lögheimilisskráningu og að réttur til fjárhagsaðstoðar geti í fyrsta lagi myndast þremur mánuðum eftir skráningu lögheimilis, sbr. 1. mgr. 83. gr. laga um útlendinga, nr. 80/2016. Nokkrar orðalagsbreytingar eru gerðar á 8. gr. og því er greinin endurrituð.

Lagt er til að dregið verði úr áhrifum tekjutenginga fyrsta mánuðinn þegar einstaklingar sem eru að ljúka endurhæfingu sækja um fjárhagsaðstoð til framfærslu. Þjónustumiðstöðvum verði þá heimilt að veita undanþágu frá tekjum fyrri mánaða.

Lagt er til að breytingar verði gerðar á ákvæðum er varða framfærslu til einstaklinga sem stunda nám á framhaldsskólastigi og áhersla verði lögð á að nám skuli vera liður í valdeflingu og hluti af einstaklingsbundinni áætlun. Ákvæðin voru áður í 18. gr. reglnanna en færast í 15. gr. Heimilt verði að veita framfærslu í framhaldsskólanámi til einstaklinga frá 18 ára aldri sem hafa átt í miklum og langvarandi félagslegum erfiðleikum og ekki lokið grunnskóla. Heimilt verði að veita styrk til greiðslu kostnaðar vegna innritunar og námsgagna gegn framvísun greiðslukvittana (18. gr.).

Lagt er til að ákvæði vegna húsbúnaðarstyrks verði rýmkað (19. gr.). Annars vegar verði heimilt að samþykkja húsbúnaðarstyrk til einstaklinga sem eru eignalausir, eru að stofna heimili í fyrsta sinn eða að nýju og hafa átt í miklum og langvarandi félagslegum erfiðleikum og eru í eða hafa nýlokið endurhæfingu. Hins vegar verði heimilt að samþykkja húsbúnaðarstyrk til einstaklinga sem eru að stofna heimili og eru með miklar og flóknar þjónustuparfir og hafa verið heimilislausir.

Lagt er til að heimildir til greiðslu sérfræðikostnaðar (20. gr.) verði rýmkaðar. Tannlæknakostnaður hækki úr kr. 40.000 í kr. 80.000 og gert verði að skilyrði að þjónustan verði veitt á Íslandi. Heimilt verði að greiða allt að tíu viðtöl á tólf mánaða tímabili hjá meðferðaraðilum með starfsleyfi frá Embætti landlæknis í stað 55.000 kr. nú.

Lagt er til að viðmiðunarmörk heimildar til greiðslu útfararstyrks verði hækkuð úr 160.000 kr. í 250.000 kr.

Þá verði eingöngu heimilt að gefa út ábyrgðaryfirlýsingu til tryggingar húsaleigu í stað láns eða styrks (23. gr.).

Ákvæði málsmeðferðarkafans verði breytt til samræmis við málsmeðferðarkafna í öðrum reglum.

Kostnaðarmat:

Heildarkostnaðarauki vegna breytinga á reglum Reykjavíkurborgar um fjárhagsaðstoð nemur 67.072.697 kr. á ári. Gerð er ítarlegri grein fyrir kostnaðarmati í fylgiskjali.

KOSTNAÐUR REGLUBREYTINGA	
Leikskóli	21.449.760
Frístund	8.165.198
Skólamatur	18.077.457
Daggæsla	5.313.955
Samtals kostnaður vegna barna	53.006.369
Tannlækningar	3.922.014
Sérfræðikostnaður	4.781.269
Útfararstyrkur	5.363.044
Samtals annar kostnaður	14.066.328
KOSTNAÐUR ALLS VEGNA REGLUBREYTINGA 67.072.697	

Notendasamráð:

Haft var samráð við fulltrúa notenda og hagsmunaaðila um reglur um fjárhagsaðstoð hjá Reykjavíkurborg á fundi sem haldinn var þann 15. nóvember 2019. Fundinn sátu fulltrúar frá Pepp (People experiencing Poverty), EAPN (European Anti Poverty Network), Hugarafli og Hlutverkasetri auk þátttakenda úr átaksverkefnunum Tinnu og Grettistaki. Auk þess tóku þátt fulltrúar frá mannréttindaskrifstofu Reykjavíkurborgar og Sambandi íslenskra sveitarfélaga. Umræður fóru fram varðandi leiðir til að hvetja til virkni og valdeflingar, umsóknarferlið og hvernig styðja megi barnafjölskyldur. Rætt var um hvort auknar heimildir í reglum um fjárhagsaðstoð til þess að styrkja fólk til að sækja námskeið og tólmstundir og stofnun virknimiðstöðva í hverfum borgarinnar gætu leitt til aukinnar virkni sem tæki mið af einstaklingsbundnum þörfum. Fram kom gagnrýni á skerðingar á fjárhagsaðstoð sem taldar voru hamla hvata til virkni. Rætt var um erfiðleika við að taka fyrstu skref út á vinnumarkaðinn og að kvíði við að missa afkomu sína sé letjandi. Fram kom að heimild til að afla ákveðinna tekna á ári samhliða fjárhagsaðstoð yrði hvetjandi. Rætt var um að taka þurfi sérstakt tillit til einstæðra foreldra sem eigi erfitt með að finna hlutastarf á dagvinnutíma þegar börnin eru í dagvistun. Ánægja var með rafvæðingu umsókna um fjárhagsaðstoð; gagnsæi hafi aukist og nú sé sýnilegra hvaða heimildir séu í reglum um fjárhagsaðstoð til stuðnings umfram grunnfjárhæð til framfærslu. Þá fóru fram umræður um að breyta þurfi reglum um sérstaka aðstoð vegna barna (a. liður 16. gr.) þannig að foreldrar þurfi ekki að leggja út fyrir kostnaði.

Í janúar 2020 var einnig haft samráð um útfærslu á breytingum á reglunum við deildarstjóra þjónustumiðstöðva sem hafa yfirumsjón með fjárhagsaðstoð.

Á fundi velferðarráðs þann 1. apríl 2020 var framlagðri tillögu frestað og samþykkt að vísa til umsagnar hagsmunaaðila. Með hliðsjón af því að fleiri breytingar voru í farvatninu var ákveðið að fresta beiðni um umsögn að svo stöddu.

Gildistaka:

Lagt er til að breytingar á reglum Reykjavíkurborgar um fjárhagsaðstoð taki gildi þann 1. mars 2021.

Fylgiskjöl:

1. Reglur Reykjavíkurborgar um fjárhagsaðstoð með tillögum að breytingum.
2. Tillögur hóps um sárafatækt barna, samþykktar á fundi velferðarráðs þann 4. desember 2019.
3. Kostnaðarmat vegna breytinga á reglum um fjárhagsaðstoð frá Reykjavíkurborg.
4. Jafnréttisskimun.